Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування приватного пансіонату для осіб похилого віку «Турбота» у Київській області

13.08.2026

м. Київ, 2026

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.08.2026 групою НПМ здійснено відвідування приватного пансіонату для осіб похилого віку «Турбота» у м. Києві (далі – пансіонат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Ковальов Олександр Юрійович – головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бондаренко Сергій Леонідович - головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Брагіна Ольга Сергіївна – представник громадської організації;

Сербін Даніл Андрійович – представник громадської організації.

Загальна інформація.

Пансіонат знаходиться за адресою: Україна, 07455, Київська область, село Княжичі, вулиця Шептицького, 14.

Відповідно до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) послуги особам похилого віку надає фізична особа-підприємець Соловйов Олексій Миколайович, що функціонує з основним видом діяльності за кодом 87.30 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів.

Дата запису в ЄДР: 26.02.2025, номер запису в ЄДР 2010350000000735284.

Заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Під час відвідування групу НМП супроводжував власник закладу – Соловйов Олексій Миколайович.

Заклад розрахований на перебування 48 осіб. На день відвідування в пансіонаті перебувало 48 осіб (24 жінки та 24 чоловіків), з яких: 12 осіб, яким встановлено групи інвалідності.

У закладі спільно проживають підопічні різної статі, яким, відповідно до статті 23 Конвенції про права осіб з інвалідністю, забезпечено «особисті взаємини на рівні з іншими».

Заклад розташований у огородженому двоповерховому приватному будинку, який має дві вхідні зони.

Усі мешканці пансіонату на час відвідування мали охайний зовнішній вигляд.

Групою НПМ встановлено, що у закладі створено належні умови для відпочинку підопічних, на високому рівні організовано дозвілля: підопічні залучаються до культурно-масової діяльності, переглядають телепередачі, займаються ліпленням, співами, читанням тощо.

Територія закладу облаштована для відпочинку підопічних на свіжому повітрі, наявні лави та крита альтанка.

Групою НПМ відмічено задовільний рівень дотримання санітарно-гігієнічних вимог та дезінфекційних заходів. Працівниками пансіонату проводиться належне прибирання в житлових кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується відповідний догляд за особами похилого віку: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

При цьому, групою НПМ було встановлено, що санітарно-гігієнічні кімнати закладу не обладнано поручнями для забезпечення потреб маломобільних груп населення (Фото 2).

Зі слів адміністрації закладу, у заклад має укладений договір із закладом охорони здоров’я.

Лікарські засоби, які приймають підопічні, зберігаються в закладі в окремих підписаних боксах (Фото 8), а також у кімнатах підопічних. Під час відвідування підопічні повідомили, що лікарські засоби вони приймають відповідно до рекомендацій сімейного лікаря, а при необхідності надання медичної допомоги персонал закладу зв’язується з родичами/близькими підопічного.

Зі слів адміністрації закладу, продукти харчування, що використовуються для приготування їжі закуповуються адміністрацією закладу за необхідністю.

Зі слів адміністрації пансіонату, у закладі наявні генератор, яким забезпечується резервне живлення пансіонату на випадок відключення електроенергії.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 20 підопічними та 3 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попереднє відвідування.

Відвідування закладу здійснювалось вперше.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

У ході відвідування групою НПМ встановлено, що у пансіонаті «Турбота» відсутня окрема захисна споруда цивільного захисту (укриття) або належним чином облаштоване та пристосоване приміщення, яке могло б забезпечити безпечне перебування підопічних у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога», ракетного обстрілу чи виникнення іншої надзвичайної ситуації.

Відсутність у закладі доступного для підопічних укриття не забезпечує належного рівня їх захисту в умовах дії воєнного стану та створює додаткові ризики для життя і здоров'я осіб, які постійно перебувають у пансіонаті та через вік, стан здоров'я або обмежену мобільність можуть потребувати сторонньої допомоги під час евакуації.

Зазначене не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, а також вимогам законодавства у сфері цивільного захисту щодо забезпечення можливості укриття населення у фонді захисних споруд цивільного захисту.

У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» підопічні не мають можливості перейти до належним чином облаштованого безпечного приміщення та фактично продовжують перебувати у будівлі пансіонату без забезпечення необхідного рівня захисту від наслідків можливих обстрілів.

Особливого значення зазначений недолік набуває з огляду на перебування у закладі осіб похилого віку та інших підопічних, які можуть мати труднощі із самостійним пересуванням. За таких обставин відсутність заздалегідь визначеного та обладнаного місця для укриття, а також належної організації дій персоналу і підопічних під час повітряної тривоги може ускладнити своєчасне переміщення осіб до безпечного місця та становити реальну загрозу їх життю і здоров'ю.

Таким чином, незабезпечення підопічних пансіонату належним укриттям свідчить про недотримання необхідних заходів безпеки та створює ризик порушення їх права на життя і безпеку, гарантованого статтею 27 Конституції України та статтею 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

2. Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

У ході відвідування групою НПМ встановлено, що приміщення пансіонату не повною мірою пристосоване до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам пункту 6.3.1.1 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».

Зокрема, верхні та нижні сходинки зовнішніх сходових маршів не мають контрастного маркування та візуально не відрізняються від інших сходинок і горизонтальних площадок (Фото 3, 4). Відсутність такого маркування ускладнює безпечне пересування осіб з порушеннями зору, осіб похилого віку та інших представників маломобільних груп населення, а також створює ризик падіння та травмування під час користування сходами.

Зазначене свідчить про незабезпечення належної доступності та безпеки приміщення пансіонату для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення та не відповідає принципам доступності, визначеним статтею 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

3. Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування (стаття 48 Конституції України).

Під час відвідування групою НПМ виявлено значну кількість протермінованих продуктів харчування. Зберігання та можливе використання продуктів, строк придатності яких минув, створює безпосередній ризик харчових отруєнь та інших негативних наслідків для здоров'я підопічних, які з огляду на вік та стан здоров'я можуть бути особливо вразливими до небезпечних харчових продуктів.

Відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» безпечним є харчовий продукт, який не справляє шкідливого впливу на здоров'я людини та є придатним для споживання, а небезпечним – продукт, що є шкідливим для здоров'я та/або непридатним для споживання. Стаття 49 цього Закону встановлює гігієнічні вимоги до харчових продуктів і потужностей, на яких вони виробляються, обробляються або зберігаються.

Законом України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» визначено, що дата «вжити до» є граничним терміном споживання швидкопсувного харчового продукту, після спливу якого такий продукт може вважатися небезпечним для здоров'я людини. Наявність у закладі протермінованих продуктів свідчить про неналежний контроль строків придатності та потребує невідкладного вилучення такої продукції з харчового обігу.

Групою НПМ встановлено наявність продуктів харчування без належного маркування. Відсутність маркування унеможливлює або істотно ускладнює належний контроль за найменуванням продукту, датою відкриття чи виготовлення, строком використання, умовами зберігання, походженням та простежуваністю продукції (Фото 5, 6, 7).

Стаття 6 Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» відносить до обов'язкової інформації про харчові продукти, зокрема, найменування харчового продукту, перелік інгредієнтів у випадках, визначених законом, кількість, мінімальний термін придатності або дату «вжити до», спеціальні умови зберігання та/або умови використання. Закон України «Про

основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» покладає на операторів ринку обов'язок забезпечувати безпечність харчових продуктів та їх простежуваність на відповідних стадіях виробництва та обігу.

4. Порушення прав осіб похилого віку на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог законодавства (Закон України «Про соціальні послуги», Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності)

Фактично закладом надається соціальна послуга стаціонарного цілодобового догляду. Законом України «Про соціальні послуги» визначено, що надавачами соціальних послуг є юридичні та фізичні особи, фізичні особи підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг Міністерства соціальної політики України. Однак, у порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 99 «Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг» та статті 15 Закону України «Про соціальні послуги», заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що унеможливлює здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості уповноваженими органами у системі надання соціальних послуг. Діяльність самого закладу не відповідає Критеріям діяльності та Державному стандарту.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Фізичній особі-підприємцю Соловйову Олексію Миколайовичу (Пансіонату для осіб похилого віку «Турбота») забезпечити:

- облаштування захисної споруди цивільного захисту, підвалу або іншого приміщення, придатного для укриття підопічних і персоналу, відповідно до вимог чинного законодавства;
- проведення інструктажів персоналу та підопічних щодо дій під час повітряної тривоги і надзвичайних ситуацій;
- нанесення на зовнішні сходи контрастного маркування відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 та перевірку доступності основних маршрутів пересування територією й приміщеннями пансіонату;
- невідкладне вилучення з харчового обігу та недопущення використання продуктів, строк придатності яких минув;
- проведення суцільної перевірки наявних запасів харчових продуктів, їх строків придатності, цілісності упаковки, умов зберігання та маркування;
- запровадження зрозумілої внутрішньої системи маркування відкритих упаковок, продуктів у внутрішній тарі, напівфабрикатів та готових страв із

зазначенням інформації, необхідної для контролю безпечного строку використання;

- внесення закладу до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Додатки: фотоматеріали – на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Олександр КОВАЛЬОВ**

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8